

EUROPA-PARLAMENTET

2004

2009

Mødedokument

ENDELIG
A6-0199/2007

23.5.2007

BETÆNKNING

om kunstneres sociale status
(2006/2249(INI))

Kultur- og Uddannelsesudvalget

Ordfører: Claire Gibault

PR_INI

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	10
PROCEDURE.....	11

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om kunstneres sociale status (2006/2249(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed,
- der henviser til Kommissionens meddelelse "Ikke-forskelsbehandling og lige muligheder for alle - en ramme-strategi" (KOM(2005)0224),
- der henviser til Kommissionens grønbog "Modernisering af arbejdsretten med henblik på tackling af det 21. århundredes udfordringer" (KOM(2006)0708),
- der henviser til sin beslutning af 22. oktober 2002 om teatrets og scenekunstens betydning og dynamik i det udvidede Europa¹,
- der henviser til sin beslutning af 4. september 2003 om kultursektoren²,
- der henviser til sin beslutning af 13. oktober 2005 om forslag til nye udfordringer for cirkus som en del af Europas kultur³,
- der henviser til Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet⁴,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger⁵,
- der henviser til Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret⁶,
- der henviser til Rådets direktiv 93/98/EØF af 29. oktober 1993 om harmonisering af beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder⁷,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i

¹ EUT C 300 E af 11.12.2003, s. 156.

² EUT C 76 E af 25.3.2004, s. 459.

³ EUT C 233 E af 28.9.2006, s. 124.

⁴ EFT L 149 af 5.7.1971, s. 2.

⁵ EUT L 166 af 30.4.2004, s. 1.

⁶ EFT L 346 af 27.11.1992, s. 61.

⁷ EFT L 290 af 24.11.1993, s. 9.

informationssamfundet¹,

- der henviser til sin beslutning af 9. marts 1999 om kunstneres situation og rolle i Den Europæiske Union²,
 - der henviser til Domstolens dom af 30. marts 2000, sag C-178/97, Barry Banks m.fl. mod Théâtre Royal de la Monnaie³,
 - der henviser til Domstolens dom af 15. juni 2006, sag C-255/04, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Franske Republik⁴,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 45,
 - der henviser til betænkning fra Kultur- og Uddannelsesudvalget (A6-0199/2007),
- A. der henviser til, at kunst også kan opfattes som et arbejde og et erhverv,
- B. der henviser til, at ovennævnte domme og direktiv 96/71/EF specifikt finder anvendelse på udøvende kunstneres aktiviteter,
- C. der henviser til, at det, hvis man skal kunne udøve kunst på højeste niveau, er vigtigt at man fra en tidlig alder har interesseret sig for det kunstneriske miljø og kulturen og har adgang til de vigtigste kunstværker inden for vores kulturarv,
- D. der henviser til, at fagfolk inden for kunstsektoren i mange medlemsstater ikke har nogen juridisk status,
- E. der henviser til, at fleksibilitet og mobilitet hænger uløseligt sammen, når man udøver kunstnerisk virksomhed,
- F. der henviser til, at ingen kunstner på noget tidspunkt i sin karriere er helt beskyttet mod usikkerhed,
- G. der henviser til, at den obligatoriske modvægt til det kunstneriske erhvervs tilfældige og nogle gang usikre karakter er garantien for en sikker social beskyttelse,
- H. der henviser til, at det i dag stadig er stort set umuligt for en europæisk kunstner at planlægge sin karriere,
- I. der henviser til, at man bør lette kunstneres adgang til oplysninger om deres arbejdsvilkår, mobilitet, arbejdsløshed, sundhed og pension,
- J. der henviser til, at kunstnerisk anlæg, naturlige evner og talent sjældent er tilstrækkeligt til at bane vejen for en professionel karriere inden for kunstverdenen,
- K. der henviser til, at der inden for kunstverdenen endnu ikke er udviklet tilstrækkelige

¹ EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10.

² EFT C 175 af 21.6.1999, s. 42.

³ Sml. I, s. 2005.

⁴ Sml. I, s. 5251.

- lærlinge- og/eller kvalifikationskontrakter, som er tilpasset hver enkelt disciplin,
- L. der henviser til, at omskoling af kunstnerne bør fremmes,
 - M. der henviser til, at den frie bevægelighed for arbejdstagere, herunder kunstnere, fra de nye medlemsstater stadig er underlagt visse restriktioner på grund af eventuelle overgangsordninger i henhold til tiltrædelsesakterne,
 - N. der henviser til, at kunstneriske produktioner ofte samler europæiske kunstnere og ikke-europæiske kunstnere, hvis mobilitet ofte hæmmes, fordi de har svært ved at opnå visum på mellemlang sigt,
 - O. der henviser til, at kunstneres ophold i en medlemsstat som oftest er kortvarige (under tre måneder),
 - P. der henviser til, at alle de problemer, der er forbundet med mobilitet på tværs af grænserne, som er de kunstneriske erhvervs primære kendetegn, viser, at det er nødvendigt at overveje konkrete tiltag på området,
 - Q. der henviser til, at det er afgørende at skelne mellem kunst på amatørplan og kunst på professionelt plan,
 - R. der henviser til, at kunstundervisning effektivt bør integreres i medlemsstaternes undervisningsprogrammer,
 - S. der henviser til, at UNESCO's konvention udgør et fremragende grundlag for anerkendelse af betydningen af professionelle kunstneres aktiviteter,
 - T. der henviser til, at det i direktiv 2001/29/EF er fastsat, at de medlemsstater, der endnu ikke har gjort det, kan fastsætte bestemmelser om rimelig kompensation til kunstnerne, når de anvender undtagelsesbestemmelser eller begrænser reproduktionsretten (reprografi, privatkopiering),
 - U. der henviser til, at direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 fastlægger navnlig udøvende kunstneres enerettigheder og deres ufravigelige ret til rimelig kompensation,
 - V. der henviser til, at forfatteres og udøvende kunstneres økonomiske og ideelle rettigheder repræsenterer en anerkendelse af deres skabende arbejde og deres generelle bidrag til kulturen,
 - W. der henviser til, at den kunstneriske virksomhed bidrager til udviklingen af kulturarven og er baseret på tidligere værker, som medlemsstaterne bevarer, og hvori den henter sin inspiration og genstand,

Forbedring af kunstneres situation i Europa

Kontraktforhold

1. opfordrer medlemsstaterne til at udarbejde eller gennemføre retlige og institutionelle rammer med henblik på at støtte kunstneriske udfoldelser gennem vedtagelse eller

anvendelse af en række sammenhængende og globale tiltag, herunder kontraktforhold, social sikring, sygeforsikring, direkte og indirekte beskatning og overholdelse af EU's bestemmelser;

2. understreger, at der bør tages hensyn til, at kunstneres arbejdsmetoder er atypiske;
3. understreger endvidere behovet for at tage hensyn til, at alle erhverv inden for scenekunst er atypiske og usikre,
4. opfordrer medlemsstaterne til at fremme udviklingen af lærlinge- eller kvalifikationskontrakter inden for kunstneriske erhverv;
5. foreslår derfor medlemsstaterne at fremme anerkendelse af kunstneres erhvervs erfaring;

Beskyttelse af kunstnere

6. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til efter høring af kunstsektoren at indføre et "europæisk erhvervspas" for kunstnere i lighed med Europass, hvorpå der kan anføres oplysninger om kunstnerens status, kontraktens art og varighed og kunstnerens arbejdsgiver eller de tjenesteudbydere, som har ansat de pågældende;
7. opfordrer medlemsstaterne til at sikre øget samordning og udveksling af god praksis og oplysninger;
8. opfordrer indtrængende Kommissionen til i samarbejde med sektoren at udarbejde en ensrettet og forståelig praktisk vejledning til europæiske kunstnere og de relevante myndigheder med oplysninger om alle gældende bestemmelser om sygeforsikring, arbejdsløshed og pension på nationalt såvel som europæisk niveau;
9. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til i henhold til gældende bilaterale aftaler at overveje mulige tiltag med henblik på at sikre, at pensionsrettigheder og velfærdsydelser, som kunstnere har erhvervet i tredjelande, kan overføres, når de vender tilbage til deres hjemland, og at der tages hensyn til den erfaring, de har erhvervet ved at arbejde i en EU-medlemsstat;
10. opfordrer Kommissionen til at lancere et pilotprojekt med henblik på at etablere et europæisk elektronisk socialsikringskort til europæiske kunstnere;
11. mener faktisk, at et sådant kort, som indeholder alle oplysninger om kunstneren, vil være en løsning på nogle af problemerne inden for dette erhverv;
12. understreger behovet for at sondre mellem den mobilitet, der specifikt gælder for kunstnere, og europæiske arbejdstageres mobilitet generelt;
13. opfordrer i denne forbindelse Kommissionen til at evaluere, hvilke fremskridt der er gjort for så vidt angår kunstneres mobilitet;
14. anmoder Kommissionen om formelt at identificere de kulturelle områder, hvor der er risiko for "kreativitets- og talentflugt", og anmoder medlemsstaterne om gennem tilskyndelsesforanstaltninger at sørge for, at kunstnerne enten bliver i eller vender tilbage

til Den Europæiske Union;

15. opfordrer endvidere medlemsstaterne til at lægge særlig vægt på anerkendelse på fællesskabsniveau af diplomer og andre certifikater fra samtlige europæiske nationale konservatorier og kunsthøjskoler samt andre officielle skoler for udøvende kunst med henblik på at give deres indehavere mulighed for at arbejde og studere i alle medlemsstater i overensstemmelse med Bologna-processen; opfordrer i den forbindelse medlemsstaterne til at fremme formelle kunststudier, som sikrer personlig og erhvervsrelateret uddannelse af høj kvalitet, ikke kun ved at give de studerende mulighed for at udvikle deres kunstneriske talenter, men også ved at give dem generelle færdigheder inden for andre fagområder; understreger endvidere, at det er vigtigt at foreslå initiativer på fællesskabsniveau med henblik på at lette anerkendelsen af diplomer og andre certifikater fra konservatorier og kunsthøjskoler i tredjelande med henblik på at gøre det lettere for kunstnere at flytte til en EU-medlemsstat;
16. opfordrer Kommissionen til at vedtage et europæisk charter om kunstnerisk virksomhed og udøvelse heraf på grundlag af et initiativ i lighed med UNESCO's med henblik på at bekræfte betydningen af professionelle kunstneres aktiviteter og fremme europæisk integration;
17. opfordrer medlemsstaterne til at fjerne alle former for restriktioner, for så vidt angår adgang til arbejdsmarkedet for kunstnere fra de nye medlemsstater;
18. opfordrer de medlemsstater, der endnu ikke har gjort det, til på en effektiv måde og under hensyntagen til direktiv 92/100/EØF og direktiv 2001/29/EF at organisere opkrævningen af alle former for rimelig kompensation i forbindelse med reproduktionsrettigheder og rimelig kompensation til indehavere af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder;
19. opfordrer Kommissionen til at gennemføre en undersøgelse med henblik på at analysere de foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet for på en effektiv måde at sikre indehavere af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder en rimelig kompensation for de lovgivningsmæssige undtagelsesbestemmelser, som medlemsstaterne har indført i overensstemmelse med direktiv 2001/29/EF og som kompensation for lovlig udnyttelse af deres rettigheder i henhold til direktiv 92/100/EØF;
20. opfordrer Kommissionen til at gennemføre en undersøgelse for at analysere de foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet med henblik på at øremærke en del af indtægterne fra udnyttelsen af en rettighed til en rimelig kompensation til indehavere af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder som bistand til kunstnerisk udfoldelse og til social og økonomisk beskyttelse af kunstnerne, samt at vurdere, hvilke juridiske instrumenter og redskaber, der kan anvendes med henblik på at bidrage til finansieringen af beskyttelsen af nulevende europæiske kunstnere;

Visumpolitik: tredjelandstatsborgeres mobilitet og beskæftigelse

21. understreger behovet for at tage hensyn til de vanskeligheder, som visse europæiske og ikke-europæiske kunstnere har med at opnå visum med henblik på at få udstedt en arbejdstilladelse og den heraf følgende usikkerhed;

22. understreger, at kunstnere med en kortvarig arbejdskontrakt for øjeblikket har vanskeligt ved at opfylde betingelserne for tildeling af visum og arbejdstilladelser;
23. opfordrer Kommissionen til at tage de nuværende ordninger for visum og arbejdstilladelse til kunstnere op til overvejelse samt at foreslå en fællesskabslovgivning på området, som kunne munde ud i indførelsen af et midlertidigt visum til europæiske samt ikke-europæiske kunstnere, som allerede findes i visse medlemsstater;

Livslang læring og omskoling

24. opfordrer medlemsstaterne til at oprette specialiserede uddannelses- og lærlingeuddannelsesstrukturer, som henvender sig til professionelle kunstnere, med henblik på at udvikle en effektiv beskæftigelsespolitik inden for den kulturelle sektor;
25. opfordrer Kommissionen til at indsamle eksisterende forskning og publikationer og i en undersøgelse at evaluere den aktuelle situation i EU for så vidt angår erhvervs sygdomme, der er almindelige inden for kunstfag, f.eks. artrose;
26. minder om, at alle kunstnere udøver deres erhverv permanent og ikke kun i de timer, hvor kunstværket præsenteres, eller scenekunsten opføres;
27. minder i denne henseende om, at den tid, der medgår til prøver, udgør effektiv arbejdstid, og at det er afgørende at tage hensyn til alle disse aktivitetsperioder i karriereplanlægningen, både i arbejdsledelsesperioder og i forbindelse med pension;
28. opfordrer Kommissionen til at vurdere det faktiske niveau for europæisk samarbejde og udveksling, for så vidt angår erhvervsuddannelse inden for scenekunst, og fremme sådanne tiltag under programmerne for livslang læring og kultur (2007) og det europæiske år for uddannelse og kultur i 2009;

Mod en omstrukturering af udøvelsen af kunstnerisk virksomhed på amatørplan

29. fastholder, at det er nødvendigt at støtte alle kunst- og kulturaktiviteter, navnlig aktiviteter for et socialt dårligt stillet publikum, med henblik på at fremme deres integration;
30. understreger betydningen af kunstneriske aktiviteter på amatørniveau som et afgørende element i at sammenbringe lokalsamfund og opbygge et "borgernes samfund";
31. fastholder, at kunstnere uden særlig formel uddannelse, som ønsker en professionel karriere inden for kunstverdenen, bør oplyses grundigt om visse aspekter af faget;
32. opfordrer i den forbindelse medlemsstaterne til at tilskynde til og fremme amatørkunst i permanent samarbejde med professionelle kunstnere;

Kunst- og kulturundervisning fra en tidlig alder

33. opfordrer Kommissionen til at indlede en undersøgelse af kunstundervisningen i EU (indhold, uddannelsens karakter - formel eller uformel, opnåede resultater og karrieremuligheder) og meddele resultaterne heraf inden for en frist på to år;

34. opfordrer Kommissionen til at tilskynde til og fremme europæiske kunstneres mobilitet ved at fremskynde programmer for udveksling af studerende fra nationale konservatorier og kunsthøjskoler både i og uden for Europa;
35. opfordrer Kommissionen til at sikre finansiering af tiltag og pilotprojekter, som navnlig vil give mulighed for at definere passende modeller for kunstundervisning i skolen ved hjælp af iværksættelsen af et europæisk system for udveksling af oplysninger og erfaring for de undervisere, der er ansvarlige for kunstundervisningen;
36. anbefaler medlemsstaterne at forbedre uddannelsen af kunstundervisere;
37. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at undersøge muligheden for at oprette en europæisk mobilitetsfond efter Erasmus-modellen med henblik på udveksling af undervisere og unge kunstnere; minder i denne forbindelse om sit ønske om at øge EU-budgettet for kultur;
38. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at lancere en oplysningskampagne, der skal sikre kvalitet i kunstundervisningen;
39. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen samt til medlemsstaternes parlamenter og regeringer.

BEGRUNDELSE

Mod en status for europæiske kunstnere

Spørgsmålet om regulering af adgangen til beskæftigelse inden for scenekunst er komplekst og kontroversielt, men det er i dag umuligt at ignorere de problemer, der opstår som følge af manglen på regulering.

Det er ikke tilstrækkeligt at tale om det positive i, at der ikke findes noget "filter", og muligheden for, at enhver kan udtrykke sig frit, da dette svarer til blot at overlade det til markedet at sikre denne funktion på bekostning af kunstnernes vilkår og den sociale retfærdighed.

Selv for de mest talentfulde kunstnere betyder en karriere inden for scenekunst en tilfældig og kaotisk række dårlige perioder, lønnedgang, ikke-opgivne arbejdstimer og forringede arbejdsvilkår - og således skuffelser.

Der bør således skabes ligevægt mellem formidlingskapaciteten og det antal personer, der ønsker en karriere inden for kunstverdenen.

Det er endvidere indlysende, at kunstneriske produktioner i dag samler europæiske og ikke-europæiske kunstnere, hvis mobilitet ofte bremses af den manglende gennemførelse af europæisk lovgivning i medlemsstaterne og et dårligt kendskab til nationale lovgivninger.

Der findes EU-bestemmelser, som blot skal anvendes, men kunstnerne kender ikke lovgivningerne i de medlemsstater, som de opholder sig i, og ved ikke, hvordan de kan sikre, at den EU-lovgivningen anvendes.

De fleste af de problemer, som kunstnerne støder på, er ikke af kulturel beskaffenhed, men handler om mobilitet, visumpolitik, sundhed, socialsikring, arbejdsløshed og pension, og det er især disse meget konkrete problemer, som ordføreren har forsøgt at finde en løsning på.

Flere medlemsstater har beskæftiget sig med denne situation og vurderer, at der bør overvejes en forbedring, som giver de europæiske kunstnere mulighed for at opnå et tilstrækkeligt niveau for anerkendelse og integration i deres arbejdsliv.

Dette er årsagen til, at et *europæisk charter om kunstnerisk virksomhed og udøvelse heraf* bør danne grundlag for overvejelserne.

Det første trin i forbedringen af kunstneres vilkår består ganske vist i at evaluere deres behov, men er ikke nok i sig selv.

Udfordringen for en europæisk kulturpolitik er at skabe et dynamisk kulturelt, skabende og innovativt miljø inden for alle kunstområder, og dette kan ikke ske, hvis ikke vi giver vores kunstnere de samme sociale garantier, som vi giver alle andre europæiske arbejdstagere, og samtidig garanterer dem den kunstneriske frihed, der er så vigtig for dem.

PROCEDURE

Titel	Kunstneres sociale status	
Procedurenummer	2006/2249(INI)	
Korresponderende udvalg Dato for meddelelse på plenarmødet	CULT 26.10.2006	
Rådgivende udvalg Dato for meddelelse på plenarmødet		
Ingen udtalelse Dato for afgørelse		
Udvidet samarbejde Dato for meddelelse på plenarmødet		
Ordfører(e) Dato for valg	Claire Gibault 3.10.2005	
Oprindelig(e) ordfører(e)		
Behandling i udvalg	29.1.2007	10.4.2007
Dato for vedtagelse	7.5.2007	
Resultat af den endelige afstemning	+: 18	0
	-: 0	0
	0: 0	
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Ivo Belet, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Claire Gibault, Vasco Graça Moura, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Karin Resetarits, Pál Schmitt, Nikolaos Sifunakis, Tomáš Zatloukal	
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere	Gyula Hegyi, Erna Hennicot-Schoepges, Mary Honeyball, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka	
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere, jf. art. 178, stk. 2	Morillon, Philippe	
Dato for indgivelse	23.5.2007	
Bemærkninger (foreligger kun på ét sprog)	...	